

ni bilo nobenega pričakovati, temveč le duhovi so se po nepotrebnem razburjali. Razprave v deželni zboru so bile jako burne. Mladočehi niso bili izbirčni v izrazih, napadali so vlado, Staročehi in pa veleposestnike. Posebno so žalili dr. Riegra, ki je vse svoje življenje posvetil češkemu narodu. Videlo se je, da je bil glavni namen tej veliki demonstraciji, izpodkopati zaupanje Staročehom.

Vlada je spoznala, da se je začel čuden prevrat na Češkem. Videla je, da staročeska stranka zgublja zaupanje, in jela se je bati, da Mladočehi pridejo pri novih volitvah v večjem številu v državni zbor. Ker so se Mladočehi tako odločno postavili na državnopravno stališče, spoznal je Taaffe, da se vanje zanašati ne more, če vlada ne izvrši državnega prava češkega. Tega pa Taaffe pri najboljši volji izvršiti ne more, ker bi ne dobil potrebne večine v vseh dotičnih postavodajnih zastopih. Ker brez Čehov desnica v državnem zboru nima večine, je Taaffe rad ali nerad začel ozirati se po novih zaveznikih, kajti odstopiti ga še ni bilo volja. Začel si je prizadevati, da zmernejše levičarje dobi na svojo stran, in je zaradi tega bil sklican znane konference na Dunaj, pri katerih se je razpravljalo o spravi na Češkem.

Ta sprava je Staročehom popolnoma izpodkopala stališče, kajti Mladočehom je dala novo sredstvo za agitacije, ako priznavamo, da so Staročehi malo preveč prijenjali na Dunaju, ali odobravati pa tudi ne moremo mladočeških ugovorov proti spravi. Poslednji so se v tej reči postavili na čisto napačno stališče, na stališče, ki je pogubno za avstrijske Slované. Ker je ta sprava posebne važnosti za razvoj avstrijske notranje politike, bomo drugikrat spregovorili o njej in povedali naše mnenje.

Politični pregled.

Domače dežele.

Državni zbor. — Dne 8. t. m. se je po trimesčnih počitnicah zopet sešel državni zbor. V poslanski zbornici je bilo pri prvi seji še precej lepo število poslancev, tudi vse ministerske klopi so bile zasedene. Predsednik dr. Smolka, ki se je dobro okrepčal med državnoborski počitnicami, otvoril je sejo, pozdravil poslance ter prijavil zbornici, da je v njenem imenu čestital cesarju v njegovega godu dan, za kar se je cesar prisrčno zahvalil. Spomnil se je tudi umrlega poslanca bar. Tauffererja. Poslanci so v znamenje sožaljenja vstali. Naposled je naznanil zbornici, da so sklicane delegacije na dan 9. novembra na Dunaj. Za tem so pa stavili poslanci različne predloge in interpelacije. Za nas je bil najvažnejši predlog, katerega je stavil poslanec Pfeifer s tovariši in v katerem omenja škod, ki sta jih napravila toča in mraz v Novomeškem in Krškem okraji ter povodenj v Radovljiškem okraji, ter predlaga, da se dovoli nesrečnim prebivalcem teh okrajev podpora iz državnega za-

klada. Predlog ta se je izročil proračunskemu odseku. Prva točka dnevnega reda je bil predlog glede prodaje piva v stekle icahe. Oglasil se je pri tej priliki tudi naš poslanec Kušar ter priporočal zakon, po katerem bi bila prodaja piva v steklenicah uvrščena med koncesijonovane obrte. Predlog se je odstopil zopet obrtnemu odseku, da se o njem posvetuje ter ob svojem času o njem poroča. — Nasvet gospodarskega odseka, naj se prodado neki erarski pašniki neki občini v Galiciji, bil je vzprejet. Ravno tako se je vzprejel predlog proračunskega odseka, ki priporoča vladi, naj resno pretresa vprašanje glede povišanja aktivitetnih doklad Tržaških uradnikov. O tej stvari sta govorila poslanca Nabrgoj in Burgstaller. Priporočala sta oba prošnjo Tržaških uradnikov ter rekla, da je opravičena posebno zato, ker so se podražila po odpravi proste luke najpotrebnejša živila in so tudi stanovanja v Trstu prav draga. Živahna in bolj obširna debata se je pa vnela pri posvetovanji o postavi glede odškodovanja nedolžno obsojenih. Kazenski odsek je priporočal, da se dovoli takim obsojencem primerna odškodnina. Dr. Keil je pa predlagal, da se nadomesti beseda „primerna“ z besedo „popolna“, ter je bil njegov predlog tudi vzprejet. — V soboto dne 10. t. m. je izročil finančni minister Steinbach poslanski zbornici proračun za l. 1892.: Skupna potrebsčina znaša 584,620.378 gld., pokritje pa 585,238.262 gld. Dohodki so torej proti proračunu tekočega leta za 16.862.741 gld. viši. Za skupne državne potrebsčine je stroškov 104,474.350 gld.; za ministerstvo za notranje reči znašajo stroški 20,296.203 gld., pokritje 1,026.168 gld.; za ministerstvo za deželne brambo stroški 18,524.782 gld., pokritje 312.497 gld.; za naučno ministerstvo stroški 23,271.077 gld., pokritje 6,024.262 gld.; za finančno ministerstvo stroški 88,670.750 gld., pokritje 438,060.007 gld.; za trgovinsko ministerstvo stroški 106,469.020 gld., pokritje 115,122.450 gld.; za poljedelsko ministerstvo stroški 15,676.595 gld., pokritje 13,216.765 gld.; za pravosodno ministerstvo stroški 21,673.262 gld., pokritje 1,009.448 gld.; za najvišji računski dvor stroški 172.000 gld., pokritje 0.; za pokojninski zaklad stroški 17,878,211 gld., pokritje 89.182 gld.; za podpore stroški 11,890.000 gld., pokritje 1000 gld.; za državni dolg stroški 148,074.980 gld., pokritje 8,946.723 gld.; za upravo državnega dolga stroški 978.124 gld., pokritje 567.960 gld.; za najvišji dvor 4,650.000 gld.; za cesarjevo kabinetno pisarno 73.097 gld.; za državni zbor 754.969 gld.; za državno sodišče 23.000 gld., za ministerski svet 1,059,958 gld. Stroški so se povišali za celih 19.77 milijonov gld. ter so nastali vsled novih tirjatev za vojsko, vsled večje državne podpore avstrijskemu Lloyd, podonavski parniški družbi i. t. d. Zato pa znaša prebitek navzlic večim dohodkom s 16.86 milijonov le 617.884 gld., kar res ni veliko, ali vendar vedno boljše nego primankljaj. Da je pa mogoče obdržati ravnotežje pri tako rastočih stroških, gre v prvi vrsti zasluga prejšnjemu ministru dr. Dunajevskemu, kar je sam sedanji finančni minister izrecno poudarjal ter konstatoval, kako mojsterski je uredil dr.

Dunajevski s pomočjo prejšnje državnozborske večine državne finance. Kakor je sploh pri takih prilikah navada, opravičeval je tudi letos minister dr. Steinbah predloženi državni proračun ter priporočil poslancem zmernost in previdnost glede novih tirjatev, katerih ne more in ne sme uslišati, ako hoče vzdržati ravnotežje v državnem gospodarstvu, kar je neogibno potrebno, ako se hoče sčasoma uravnati valuta, kar zahtevajo vse stranke in za čimer teži vlada sama. Minister je tudi obljubil uravnavo davkov, posebno pa pridobnine pri malih obrtnikih, katerim se bode davek znižal, ne da bi se zato v poštvejmal pribitek državnega proračuna. Minister je rekel, da se pripravljajo zakonska določila, po katerih bode pridobnina bolj primerno razdeljena ter bodo postavljeni v ta namen različni tarife ter tudi prav nizki za male obrtnike. Razni obrti in podjetja se bodo razredila po teh tarifih ter ustanovile v ta namen posebne komisije, v katerih bodo imeli večino davkoplačevalci. Razdeliti se bode pa trudila vlada vse davke razmeroma z dohodki. Da se to lepi nameni, ne taji sicer nobeden, ali kar se tiče davkov, velja v Avstriji, kakor tudi drugod, znani „es kommt selten was Besseres nach.“

Vojni minister je izdal ukaz do vsih vojnih poveljnikov, da pazijo strogo na to, da se vojaki ne udeležujejo javnih demonstracij ter da se zdržujejo častniki v javnosti vseh političnih pogovorov. Tudi jih je opozoril na uže obstoječi ukaz tikajoč se dovoljenja vojaških godeb pri javnih veseljih in slavnostih. Povod temu ukazu so bili baje zadnji dogodki na Reki in pa polaganje venca na grob grofa Jelačiča. Bog ve ali bodo Madjari zadovoljni s tem ukazom?

Ministerski predsednik grof Taaffe ne misli na to, da bi se napravila trdna državnozborska večina. Ker je položaj tak, da se nadejajo eni in drugi, da bodo sestavili bodočo večino — in ima grof Taaffe gotovo najodločnejšo besedo v tem oziru —, boje se vse stranke, razen Mladočehov, mu se zameriti, zato mu do zdaj še precej dobro gre izpod rok — vlada brez parlamentarne večine. To bo trajalo seveda, dokler bode moglo. Kaj pa potem?! Potem bo pa uže grof Taaffe si umislil kaj družega, kajti on ne pride tako hitro v zadrego. Sicer je pa mogoče marsikaj poskusiti, če ima kdo za seboj tako zaslombo, kakeršno ima ravno grof Taaffe.

Ogrska. — Nemirni Gabriel Ugron je interpeloval ministra za nauk in bogočastje glede odlašanja imenovanja ogrskega primasa. Isti poslanec je zahteval, da bi morali poslanci, kateri so izvoljeni v delegacije, poročati parlamentu o svojem delovanju kot delegatje po vsakem končanem zasedanju delegacij.

Vnanje države.

Italijanski poslanec Bonghi izdal je oglas, v katerem pozivlje Italijane, naj zbirajo radodarne doneske za žide, katere ruska vlada preganja. Ker pa je na Italijanskem huda beda, tako da se ljudstvo v velikem številu izseljuje v Brazilijo ter niso redki slučajji, da

padajo celo v glavnem mestu Rimu ljudje po ulicah od glada na tla, svetujejo celo italijanski listi Bonghiju, da prepusti skrb za žide Rothschildom, Hirschom in drugim židovskim milijonarjem ter da skrbi raje za domače reveže.

Rumunska. — Pred nekaj dnevi so prinesli razni listi vest, da misli rumunski princ Ferdinand odpovedati se prestolonasledstvu, oziroma odstopiti to pravico svojemu bratu Karolu. Ta vest se pa iz Rumunske od očno zanika.

Bolgarski pravosodni minister Tončev je dal svojo ostavko, katero je knez tudi vzprejel. Pri tej priliki je dobil od kneza lastnoročno pismo, v katerem je izražena nada, da bode Tončev tudi za naprej gojil do kneza tiste čute, katere je gojil tačas, ko je kot predsednik sobranja naznanil knezu sklep, da ga je bolgarski narod izbral za svojega kneza.

Ruski car je pisal našemu cesarju pismo, v katerem izraža svoje odkritosrčno veselje, da se je vrnil zdrav z zadnjega potovanja na Češkem ter da ni imel Rosenthalski dogodek nič hudih posledic.

Poroča se iz Peterburga, da bode vendar le obiskal ruski car, ko se bode vrnil z Danskega domov, nemškega cesarja v Berolinu, kar se bode zgodilo koncem tega ali pa početkom prihodnjega meseca.

Virtemberško. — Novi virtemberški kralj Viljem II. je izdal dva manifesta. V prvem pravi, da se bode čvrsto držal obstoječe ustave, v drugem pa, da bode natančno spoštoval pogodbe, katere vežejo njegovo kraljestvo z nemško državo. Slednji manifest je bil razglašen po vsem nemškem cesarstvu.

Angleško. Liberalci na Angleškem se zadnji čas živahneje gibljejo ter se nadejajo, da bode njih stranka spet prišla na krmilo. Posebno zanimiv je bil govor starega Gladstona, voditelja liberalne stranke, katerega je imel v Newcastleu. Gladstone pravi, da je politika sedanje angleške vlade glede Egiptu protivna državnim koristim. Angležem bi moralo biti do tega, da si pridobodo prijateljstvo francosko, to se bode pa le tedaj zgodilo, ako zapuste Egipt.

Parnellovo truplo so pripeljali v Dublin dne 11. t. m. Na kolodvoru bila je zbrana velikanska množica ljudstva. Krsto so pripeljali v mestno hišo, ter je bil ob 10. uri pristop ljudstvu k njej dovoljen. Iz cele Irske je vrelo ljudstvo skupaj, cel dan so prihajali posebni vlaki. Pogreb se je začel ob 3. popoldne. Iz mestne hiše vil se je dolgi spreved na pokopališče. Glasnevin ter je trajal dve uri, namreč od 3. popoldne pa do pete ure. Predno so položili krsto v grob, šla je mimo vsa brezštevilna množica pogrebcev, ki je bila odkrita. Ob 6. uri so se začele opravljati cerkvene slovesnosti, katere so trajale v pozno noč. Med pogrebci so bili odličnjaki Parnellove stranke ter zastopi mnogih irskih mest. Ta pogreb je pa dokazal, kako je visoko cenilo irsko ljudstvo pokojnika, kako mu je bilo udano